

Pravidla chovu potkanů

Cílem tohoto textu je poskytnout zájemcům o chov potkanů v Českém svazu chovatelů, z. s. (dále jen ČSCH) závazná pravidla zájmového chovu potkanů, která by zajistila určitou úroveň chovu zvířat s ohledem na jejich životní pohodu a chovatelské cíle. Pravidla jsou aktualizována k 1. 1. 2025.

I. Výklad pojmů

- a) Předmětem chovu jsou rozuměni příslušníci druhu potkan domácí (*Rattus norvegicus f. domestica*), dále jen „potkani“.
- b) Chovatelem se pro účely těchto pravidel rozumí fyzická či právnická osoba, která je řádným členem ČSCH.
- c) Životní pohoda je stav, kdy zvíře netrpí zbytečným stresem a má možnost projevit své přirozené chování.
- d) Pro naše účely se chovem především rozumí odchov mláďat.
- e) Průkaz původu (dále jen „PP“) je oficiální listina vydávaná chovatelem, potvrzená plemennou knihou a zaručující původ zvířete.
- f) Výpis předků (dále jen „VP“) je neoficiální listina, vydávaná chovatelem v případě nemožnosti vydat řádný PP.
- g) Posuzovatel je osoba odborně způsobilá k hodnocení variet, barev a kreseb jak na výstavách, tak při registraci chovných zvířat.
- h) Standard obsahuje popis uznaných variet, barev a kreseb potkanů.

II. Podmínky držení zvířat

- a) Je nezbytné potkany chovat v podmínkách odpovídajících jejich fyziologickým i etologickým potřebám a neohrožovat jejich životní pohodu.
- b) Potkani jsou sociálně žijící zvířata a je vhodné je chovat ve skupinách stejného pohlaví, ve kterých mohou rozvíjet své vrozené komunikační schopnosti a sociální vztahy. Toto ustanovení se netýká zvířat nepřizpůsobivých, anebo těžce nemocných, pro něž je soužití ve skupině přítěží a zdrojem stresu. Netýká se ani dočasného oddělení březích samic či karantény nových zvířat.
- c) Minimální velikost ubikace pro dva potkany by měla odpovídat rozměrům 60x40x50 cm (délka x šířka x výška). Šířka ubikace pro dospělého potkana by neměla být menší než 30 cm. Na každého dalšího potkana je potřeba ubikaci zvětšit.
- d) Vybavení ubikace by mělo umožňovat potkanům dostatek pohybu a mělo by být uzpůsobené tak, aby se předešlo možným zraněním.
- e) Umístění a vybavení ubikace by mělo být takové, aby potkani nestrádali ani přílišným horkem, ani chladem, nemělo by být vystaveno přímému působení slunce a ani by nemělo stát v průvanu.
- f) Je naprosto nezbytné umožnit potkanům neustálý přístup k pitné vodě a zajistit jim dostatečnou výživu.
- g) V případě nemoci či podezření na nemoc je povinností chovatele poskytnout potřebnou zdravotní péči včetně návštěvy veterinárního lékaře. V případě podezření na infekční chorobu neprodleně přestat nabízet zvířata ze svého chovu a omezit účast vlastních zvířat na výstavách a expozicích.

III. Obecné podmínky chovu

- a) Je nezbytné, aby chovatel dodržoval podmínky registrovaného chovu, tj. registraci chovných zvířat a registraci vrhů s průkazem původu. Veškerou administrativu s tím spojenou je vhodné vyřizovat včas.
- b) Chovatel by měl odchovávat především potkany s průkazem původu. Odchovávat mláďata bez průkazu původu (tedy s VP) je povoleno, avšak pouze v míře nezbytně nutné k dosažení chovatelského cíle. Odchov mláďat s VP není primárním účelem chovu.
- c) Pokud vrh splňuje podmínky pro vydání řádného PP, je chovatel povinen vystavit PP všem mláďatům ve vrhu. Pokud se jedná o vrh s VP, vystavuje VP opět všem mláďatům. Nelze vystavovat části mláďat z jednoho vrhu PP a části VP nebo některá mláďata nechat bez PP/VP. Forma PP nebo VP může být listinná i elektronická.
- d) Nový majitel má nárok k zakoupenému mláděti dostat i doklad původu (ať už PP nebo VP). Doklad o původu je součástí ceny zvířete a nelze jeho vydání zvlášť zpoplatňovat.
- e) Není přípustné, aby chovatel v rodokmenech záměrně uváděl falešné údaje. To platí nejen pro PP ale i pro VP vydávané chovatelem.
- f) Zvířata vhodná k dalšímu rozmnožení je potřeba vybírat s ohledem na jejich zdravotní stav a povahu. Je nepřípustné, aby chovatel prováděl odchovy na chronicky nemocných zvířatech, zvířatech agresivních atp.
- g) Výběr vhodného spojení dvou zvířat by měl být prováděn s ohledem na cíl chovu a na základě znalostí zdravotního pozadí předků zvířat a dědičnosti požadovaných znaků, jakož i případných problémů souvisejících s danými znaky. Zejména se toto ustanovení týká variety fuzz, perlových zbarvení a essexských kreseb. I potomků těchto zvířat.
- h) Při běžných chovech je dávana přednost nepříbuzenské plemenitbě. Užší příbuzenská plemenitba musí být podložena chovatelským cílem a doporučuje se pouze zkušeným chovatelům. Povolena je příbuznost maximálně s koeficientem příbuznosti 1/16. To znamená, že rodiče vrhu nesmí být v bližším příbuzenství, než že mají stejné prarodiče. Tj. obdobně jako u lidí, že mohou být bratranec a sestřenice. Bližší příbuznost není přípustná, není tedy možné, aby rodiče vrhu byli sourozenci nebo rodič a potomek.
- i) Vrhů začínajících chovatelů podléhají schválení sboru posuzovatelů potkanů a to bez ohledu na to, zda jde o vrh s řádným PP nebo s výpisem předků. Bude se schvalovat prvních 5 vrhů, pokud všechno bude v pořádku, dál budou chovatelé vrhy plánovat již sami. Pokud budou s vrhy daného chovatele potíže, může sbor posuzovatelů potkanů rozhodnout o prodloužení podmínky o dalších 5 vrhů.

IV. Krytí zvířat

- a) Minimální věk pro první krytí samice je 20 týdnů (5 měsíců). Minimální váha je 300 g, u variety fuzz 250 g, u variety minipotkan 60 g.
- b) Minimální věk pro krytí samcem je 24 týdnů (6 měsíců). Minimální váha je 450 g, u variety fuzz 350 g, u variety minipotkan 60 g.
- c) Maximální věk pro poslední krytí samice je 18 měsíců (1,5 roku).
- d) Ideální počet vrhů na jednu samici jsou 1–2 vrhy. Maximální povolený počet vrhů na jednu samici jsou tři, ale pouze v případě, že třetí vrh je schválen sborem posuzovatelů potkanů.
- e) Maximální počet vrhů s PP samcem chovný I. je 7 vrhů, chovný II. maximálně 5 vrhů a u chovného s výhradou maximálně 3 vrhy. Posuzovatel může u zvířat chovných s výhradou omezit počet vrhů na jeden nebo žádný. U samců chovných II. nebo chovných s výhradou může posuzovatel, který zvíře registroval, udělit výjimku na vyšší počet vrhů, pokud tomu nebrání žádná vážná hrubá vada a samec je chovatelsky cenný. O tuto výjimku lze žádat pouze, pokud samec již standardní počet vrhů vyčerpал. Maximální počet vrhů (s PP i VP) na jakémkoliv jednoho samce je 7 vrhů.

V. Odchov zvířat

- a) Je třeba brát ohled na březost samice a uchránit ji zbytečných stresů, které by mohly mít vliv na zdraví narozených mláďat. V době březosti a odchovu mláďat je potřeba poskytnout samici dostatek kvalitní a snadno stravitelné stravy.
- b) Minimální věk pro odstav mláďat a jejich předávání majitelům jsou 4 týdny. Ideálem je věk 5 týdnů. Nejpozději v sedmém týdnu je nutné oddělit mláďata samčího pohlaví od sester a matky.
- c) Mezi úplným odstavením mláďat a dalším krytím stejné samice musí být dodržen interval alespoň jeden měsíc. V této době by se měla samice dostat zpátky na původní kondici, pokud tomu tak není, je dobré s dalším krytím vyčkat déle.

VI. Závěrečná ustanovení

- a) Cílem každého chovatele by měl být odchov zvířat s PP, bez zdravotních problémů, s vyrovnanou povahou a v odpovídajících barvách, varietách a znacích.
- b) Nedodržováním těchto pravidel se chovatel vystavuje nebezpečí kárných opatření.
- c) Při soustavném či opakovaném nedodržování těchto pravidel je možné proti chovateli vést kárné řízení dle Stanov ČSCH.
- d) Výjimku z pravidel je možné udělit v případě, že ji schválí Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců.